

se vede silit să-și amâne punerea în aplicare a planului său pînă va avea cel puțin condiții formale.

În anul 1497 expira tratatul de pace turco-polon, prin urmare acțiunea împotriva turcilor putea fi începută de către poloni, dar tratatul ungarilor expira cu un an mai târziu (1498). Cu toate acestea, fără să obțină alăturarea lui Władysław, Albert declară în martie 1497 mobilizare generală pentru ziua de 21 mai a aceluiași an, în scopul unei expediții în vederea cuceririi cetăților Chilia și Cetatea Albă de la turci. *Adevărul declarației lui Albert că pornește împotriva turcilor este pus însă la îndoială de tratatul comercial pe care-l încheie în această vreme cu Poarta*¹. Ba mai mult, încă la sfîrșitul anului 1496, deci înainte de expirarea tratatului de pace, Albert încerca să încheie un nou tratat de pace cu turcii².

La sfîrșitul lui aprilie 1497, Albert trimite la Ștefan pe episcopul ținutului Chelm — Maciej din Stara Łomża pentru a-i comunica voievodului intenția sa de a recuceri cele două cetăți și pentru a-l determina să ia și el parte la expediție. Ștefan era, fără îndoială, de acord cu expediția, dar rămînea în continuare la condițiile prezentate solilor lui Albert, Krzesław de Kurozwęcki și Jan Podlódowski, imediat după întîlnirea de la Levoča, prin care cerea lui Albert să-și treacă oștile spre Chilia și Cetatea Albă pe partea stîngă a Nistrului, iar el se va uni cu polonezii cînd aceștia vor fi în fața cetăților dunărene³. Ștefan cunoștea foarte bine orice mișcare a trupelor polone de la informatorii săi, despre care amintesc și cronicarii străini⁴, așa că trimiterea celor două solii⁵ prin care îl îndeamnă pe Albert să respecte condițiile puse arată, de fapt, că acesta le încălcase deja. Acest lucru reiese clar din instrucțiunea lui Albert în care reproduce afirmația lui Ștefan cel Mare că «mai de grabă va merge împotriva polonilor, decît să renunțe la ceea ce a propus»⁶. O asemenea declarație putea fi făcută numai de cea de-a doua solie trimisă de Ștefan, cînd Albert pătrunsesse deja pe pămîntul Moldovei. Este limpede că Albert pornise pe acest drum împotriva voinței lui Ștefan.

Văzînd că nu-l poate înșela, Albert își dă pe față adevăratele intenții, prinde pe solii Tăutu logofătul și Isac vistiernicul la Coțmani și-i trimite la Cetatea de Sus din Lvov. Tot la Coțmani, la 17 august 1497, palatinul Ucrainei Subcarpatice, Nicolae de Thanczyn, îl scutește, din voința și ordinul majestății sale, pe nobilul Ieronim Vysocky de a participa la expediția asupra Moldovei (a prezentei bellice expediciune Moldaviensi), reținîndu-l pentru apărarea castrului Glynyany, în timpul războiului⁷.

Ambele măsuri au fost luate la Coțmani cam în același timp și ne arată că Albert trecuse la aplicarea fătîșă a atacului conceput mai din timp și cunoscut de persoanele din jurul lui. Numai în felul acesta se explică faptul că Nicolae Thanczyn o numește «expediția războinică asupra Moldovei». Prin urmare nu rezistă afirmația istoricilor care susțin că Albert și-a continuat drumul după planul inițial, de recucerire a Chilie și Cetății Albe, sperînd să înduplece pe Ștefan cel Mare ca să-i accepte planul. Cronicarul Bielski, dimpotrivă,

¹ N. Iorga, *Istoria comerțului romînesc*, vol. I, p. 107.

² *Ibidem*, p. 132.

³ Fr. Papée, *op. cit.*, p. 76.

⁴ Bielski, *op. cit.*, II, p. 898. Vezi și Fr. Papée, *op. cit.*, p. 140.

⁵ *Cronicele slavo-romîne din sec. XV—XVI*, p. 21.

⁶ A. Lewicki, *op. cit.*, p. 7.

⁷ Hurmuzaki, II₂, p. 386.